

Przyznano "polskie Noble", m.in. za "alfabet myśli"

Wtorek, 2 listopada (13:52) Aktualizacja: Wtorek, 2 listopada (13:59)

Anna Wierzbicka, Tomasz Guzik i Tadeusz Marek Krygowski zostali laureatami tegorocznych Nagród Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, nazywanych "polskimi Nobelami". Każde z nich dostanie 200 tys. zł. Ceremonię rozdania nagród zaplanowano na 8 grudnia.

Jak poinformowała Dominika Wojtyśiak z zespołu ds. informacji i promocji fundacji, prof. Anna Wierzbicka z National Australian University (Canberra) otrzymała nagrodę w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych za "stworzenie teorii naturalnego metajęzyka semantycznego oraz odkrycie zbioru znaczeń elementarnych wspólnych dla wszystkich języków".

"Alfabet myśli ludzkich"

Prof. Wierzbicka oparła swoją teorię na założeniu, że za całą różnorodnością języków i kultur kryje się ograniczony zasób słów prostych i uniwersalnych, określanych mianem "alfabetu myśli ludzkich".

"Program badań nad językami świata zainicjowanych przez prof. Annę Wierzbicką i realizowanych przez nią przez 40 lat doprowadził do rozpoznania i opisanego owego alfabetu myśli ludzkich i jego inherentnej gramatyki. Oparty na tym zbiorze pojęć elementarnych język (naturalny metajęzyk semantyczny) to mini-język, odwołujący się do najprostszych pojęć, występujących we wszystkich językach jako konkretne wyrazy o tym samym znaczeniu (np. ja i ty, dobry i zły). Składa się on z 63 prostych i uniwersalnych elementów oraz prostej gramatyki, która opisuje zasady ich łączenia. Ponieważ jest to język uniwersalny, może on służyć jako wspólna miara do opisu i porównywania wszystkich języków i kultur" - napisano w komunikacie.

Limfocyty T

Prof. Tomasz Guzik z Wydziału Lekarskiego Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego otrzymał nagrodę w dziedzinie nauk przyrodniczych i medycznych za wykazanie istotnego znaczenia układu odporności w mechanizmie powstawania nadciśnienia tętniczego. Prof. Guzik wykazał, że nadciśnienie bywa związane z aktywnością komórek odpornościowych - limfocytów T, które na co dzień pomagają naszym organizmom bronić się przed wirusami i bakteriami.

"Określenie mechanizmów immunologicznych, które prowadzą do nadciśnienia tętniczego, było możliwe dzięki połączeniu pozornie rozbieżnych obszarów: problematyki chorób wewnętrznych i alergologii z biologią naczyniową, zagadnieniami nadciśnienia tętniczego oraz immunologii klinicznej. W 2007 roku, jako pierwszy badacz na świecie, prof. Guzik opisał związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy aktywacją limfocytów T, a nadciśnieniem tętniczym i towarzyszącą mu dysfunkcją naczyniową. Badania te mogą stanowić punkt wyjścia do poszukiwania całkowicie nowych strategii leczenia nadciśnienia tętniczego, które występuje u ok. 30 proc. ludzi, a jego przyczyna i mechanizm pozostają nieznane u 95 proc. pacjentów" - czytamy w komunikacie.

Indeks aromatyczności

Prof. Tadeusz Marek Krygowski z Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego został laureatem nagrody w dziedzinie nauk ścisłych za osiągnięcia w zakresie stworzenia metody ilościowego określania aromatyczności związków organicznych. Jego indeks HOMA (Harmonic Oscillator Model of Aromaticity) pozwala precyzyjnie określić jaką dana cząsteczka ma aromatyczność, a tym samym, jakie może mieć właściwości fizyczne, chemiczne oraz biologiczne.

"Aromatyczne związki organiczne stanowią ważną grupę związków chemicznych. Mają one ogromne znaczenie w życiu codziennym, począwszy od przemysłu chemicznego (produkcja polimerów, detergentów, materiałów wybuchowych), poprzez medycynę (przemysł farmaceutyczny), a skończywszy na ich znaczeniu biologicznym (składniki zasadowe DNA i RNA mają charakter aromatyczny). Aromatyczność nie jest jednak pojedynczą właściwością związków chemicznych, a jej definicje oparte są głównie na arbitralnie wybranych kryteriach. Dlatego też badania mające na celu znalezienie ogólnej definicji aromatyczności stanowiły poważne wyzwanie dla współczesnej chemii. Nowa metoda ilościowego charakteryzowania związków aromatycznych zyskała już uznanie międzynarodowej społeczności naukowej i jest odkryciem o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju chemii" - napisano w informacji prasowej.

Nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej przyznawane dorocznie za osiągnięcia i odkrycia (z ostatnich czterech lat) stanowiące istotny wkład w życie duchowe i postęp cywilizacyjny naszego kraju oraz zapewniające Polsce miejsce w nauce światowej. W tym roku przyznano je po raz 19.

Wśród dotychczasowych laureatów są: prof. Tomasz Dietl, prof. Andrzej Jajszczyk, prof. Wiesław W. Jędrzejczak, prof. Zofia Kielan-Jaworowska, prof. Aleksander Koj, prof. Tomasz Łuczak, prof. Stanisław Konturek, prof. Krzysztof Matyjaszewski, prof. Karol Modzelewski, prof. Karol Myśliwiec, prof. Andrzej Paczkowski, prof. Bohdan Paczyński, prof. Mariusz Z. Ratajczak, prof. Jadwiga Staniszkis, prof. Jan Strelau, prof. Jerzy Szacki, prof. Andrzej Szczeklik, prof. Piotr Sztompka, prof. Andrzej Udalski, prof. Aleksander Wolszczan.

INTERIA.PL/PAP

Wszystkie prawa zastrzeżone. Korzystanie z portalu oznacza akceptację [Regulaminu](#). Copyright © 1999-2010 INTERIA.PL S.A.